

ΣΤΕ 1219/2019 [ΆΡΣΗ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ ΣΕ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΠΕΡΙΛΗΦΘΕΙΣΑ ΣΕ ΧΕΡΣΑΙΑ ΖΩΝΗ ΛΙΜΕΝΟΣ]

Περίληψη

- Οι διαφορές που ανακύπτουν από την άρνηση αποχαρακτηρισμού ιδιωτικού ακινήτου ως ευρισκόμενου εντός χερσαίας ζώνης λιμένος έχουν τον χαρακτήρα ακυρωτικής διαφοράς υπαγόμενης στην αρμοδιότητα του Ε΄ Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, ως διαφορές αναφυόμενες κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας περί αιγιαλού και παραλίας.

Εκτελεστή παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας της Διοίκησης προσβλητή με αίτηση ακυρώσεως συντελείται, εφόσον δεν ορίζεται άλλη ειδική προθεσμία από τον νόμο, με την πάροδο τριμήνου από την υποβολή της σχετικής αίτησης του ενδιαφερομένου. Η δε πάροδος του τριμήνου αποτελεί αναγκαία διαδικαστική προϋπόθεση για το παραδεκτό της αιτήσεως ακυρώσεως, εξ αυτού δε, παρέπεται ότι αίτηση ακυρώσεως κατά παραλείψεως απαραδέκτως ασκείται πριν από την πάροδο τριμήνου και είναι, κατ' αρχήν, απορριπτέα για τον λόγο αυτό, άνευ ετέρου, έστω δηλαδή και αν, κατά τον χρόνο της συζήτησης της υπόθεσης, έχει παρέλθει το τρίμηνο.

Με την πράξη καθορισμού χερσαίας ζώνης λιμένος δεν κηρύσσεται εν ταυτώ αναγκαστική απαλλοτρίωση των, τυχόν ευρισκόμενων εντός αυτής, ιδιωτικών ακινήτων αλλά απαιτείται η έκδοση αυτοτελούς διοικητικής πράξεως περί κηρύξεως αυτής. Ο καθορισμός, όμως, χερσαίας ζώνης λιμένος, καθ' ο μέρος περιλαμβάνει ακίνητα ιδιωτών, επιφέρει ουσιώδη περιορισμό των δικαιωμάτων των ιδιοκτητών, αφού συνεπάγεται απαγόρευση διαθέσεως των εν λόγω ακινήτων για άλλο σκοπό. Και ναι μεν αποτελεί επιτρεπτή κατά το Σύνταγμα (άρθρο 17) δέσμευση της ιδιοκτησίας, εφόσον δεν υπερβαίνει τα εύλογα, για κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, χρονικά όρια, ωστόσο αν η ανωτέρω δέσμευση διατηρηθεί πέραν των ορίων αυτών, χωρίς να προωθείται η διαδικασία της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως, τότε ο εν λόγω καθορισμός καθίσταται πλέον οικονομικό και νομικό βάρος της ιδιοκτησίας, που έρχεται σε αντίθεση προς τη συνταγματική της προστασία, ανακύπτει δε εκ του λόγου τούτου υποχρέωση της Διοικήσεως να άρει, κατόπιν αιτήσεως του ιδιοκτήτη, τη δέσμευση αυτήν, με τον αποχαρακτηρισμό του ακινήτου ως χώρου περιλαμβανόμενου στη χερσαία ζώνη λιμένος (πρβλ. ΣτΕ 1150/2014, 2689/2004, 2898/2002 κ.α.). Αρμόδιος δε να κρίνει και να προωθήσει, αν συντρέχει νόμιμη περίπτωση, αίτημα αποχαρακτηρισμού ακινήτου ως χώρου περιλαμβανόμενου στη χερσαία ζώνη λιμένος είναι ο οικείος φορέας διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα, στον οποίο ανήκει α) κατ' αρχήν, η αρμοδιότητα καθορισμού του ορίου της χερσαίας και θαλάσσιας ζώνης λιμένα, β) η χρήση και η εκμετάλλευση των χώρων και

όλων εν γένει των κτημάτων που περιλαμβάνονται στη ζώνη λιμένα και γ) η αρμοδιότητα κίνησης της διαδικασίας αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, για λόγους δημόσιας ωφέλειας, των κτημάτων ιδιωτών που περιλαμβάνονται στη ζώνη λιμένα.

Μόνη παραδεκτώσ προσβαλλόμενη πράξη συνιστά, καθ' ερμηνεία του δικογράφου, η κοινοποιηθείσα στις αιτούσες πράξη του Διοικητικού Συμβουλίου του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου Ναυπάκτου με την οποία το όργανο αυτό, αποφασίζοντας ομόφωνα να προχωρήσει τη νόμιμη διαδικασία απαλλοτρίωσης και να απευθυνθεί στις αρμόδιες υπηρεσίες, προκειμένου να ξεκινήσει η σχετική διαδικασία, εκδήλωσε την άρνησή του να ικανοποιήσει το αίτημα, που υπέβαλαν οι αιτούσες.

Σε ολόκληρο το χρονικό διάστημα από της αρχικής επιβολής της ως άνω δεσμεύσεως μέχρι της εκδηλώσεως της προσβαλλομένης αρνήσεως (55 και πλέον έτη) η Διοίκηση δεν προέβη σε κάποια ενέργεια, για την απαλλοτρίωση του επίδικου ακινήτου. Με τα δεδομένα αυτά, η επίμαχη δέσμευση διατηρήθηκε σε ισχύ για χρονικό διάστημα, που υπερβαίνει τα εύλογα, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, όρια μέχρι των οποίων είναι ανεκτή, κατά το Σύνταγμα η περαιτέρω δε διατήρησή της αντιστρατεύεται τις προστατευτικές της ιδιοκτησίας συνταγματικές διατάξεις. Για τον λόγο αυτό, ο οποίος προβάλλεται βασίμως από τις αιτούσες, πρέπει να ακυρωθεί η, καθ' ερμηνεία του δικογράφου, προσβαλλόμενη πράξη του Διοικητικού Συμβουλίου του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου Ναυπάκτου με την οποία εκδηλώθηκε η άρνησή του να άρει τη δέσμευση του επίμαχου ακινήτου, ήτοι τον χαρακτηρισμό του ως χώρου ανήκοντος στη χερσαία ζώνη λιμένος Ναυπάκτου. Η δε υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί στη Διοίκηση για να προβεί στην οφειλομένη, κατά τ' ανωτέρω, νόμιμη ενέργεια, στην άρση, δηλαδή, της εν λόγω δέσμευσης. Οίκοθεν νοείται ότι η άρση της δέσμευσης αυτής δεν αποκλείει τη δυνατότητα της Διοίκησης να επιβάλει νέα δέσμευση του επίμαχου ακινήτου, με τον εκ νέου χαρακτηρισμό του επίμαχου ακινήτου ως περιλαμβανομένου στη χερσαία ζώνη του λιμένα Ναυπάκτου, τηρώντας την εκ του νόμου προβλεπόμενη διαδικασία και υπό την προϋπόθεση α) ότι η έκταση αυτή είναι πράγματι αναγκαία για την εξυπηρέτηση της εμπορικής, επιβατικής, ναυτιλιακής, τουριστικής και αλιευτικής κίνησης και γενικότερα της εύρυθμης λειτουργίας του λιμένα, καθώς και β) ότι υπάρχει σοβαρή πρόθεση και δυνατότητα της Διοίκησης για άμεση κήρυξη και συντέλεση της απαλλοτρίωσης.

Πρόεδρος: *Ι. Μαντζουράνης*

Εισηγητής: *Δ. Πυργάκης*

ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της άρνησης της Διοίκησης, η οποία εκδηλώθηκε με την απόρριψη, σιωπηρή ή ρητή (με τα 321794/29.12.2017 και 12/9.1.2018 έγγραφα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής

Ελλάδας και Ιονίου και του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου Ναυπάκτου αντιστοίχως), αιτήσεων των αιτουσών, με τις οποίες ζητούσαν την άρση της δέσμευσης ιδιοκτησίας τους η οποία είχε περιληφθεί στη χερσαία ζώνη λιμένος Ναυπάκτου.

3. Επειδή, η υπό κρίση αίτηση αρμοδίως εισάγεται προς συζήτηση ενώπιον του Ε΄ Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, δεδομένου ότι οι διαφορές που ανακύπτουν από την άρνηση αποχαρακτηρισμού ιδιωτικού ακινήτου ως ευρισκόμενου εντός χερσαίας ζώνης λιμένος έχουν τον χαρακτήρα ακυρωτικής διαφοράς υπαγόμενης στην αρμοδιότητα του Ε΄ Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, ως διαφορές αναφυόμενες κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας περί αιγιαλού και παραλίας (βλ. ΣτΕ 1907-1908/2017, 1949/2014, πρβλ. ΣτΕ 565/2016).

4. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, με την 16436/31.3.1962 πράξη του Νομάρχη Αιτωλίας και Ακαρνανίας (Β΄ 147) καθορίστηκε η χερσαία ζώνη του Λιμένος Ναυπάκτου. Στην ως άνω έκταση περιλαμβάνεται και ακίνητο εμβαδού 6.959 τ.μ. του οποίου συνιδιοκτήτριες φέρονται οι αιτούσες (βλ. και τις αποφάσεις 55/1999 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Μεσολογγίου και 1210/2002 του Εφετείου Πατρών). Μετά 55 έτη από τη δημοσίευση της ανωτέρω πράξης του εν λόγω Νομάρχη, κατά τα οποία δεν προκύπτει ότι κινήθηκε από τη Διοίκηση η διαδικασία της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης του επίμαχου ακινήτου, ως συνέπεια του συμπερίληψης αυτού στη χερσαία ζώνη λιμένος Ναυπάκτου, οι αιτούσες υπέβαλαν τις 319121/20.12.2017 και 1167/20.12.2017 αιτήσεις τους στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου και στο Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Ναυπάκτου αντιστοίχως, με τις οποίες προέβαλαν ότι η ως άνω επί 55 έτη δέσμευση της ιδιοκτησίας τους είναι αντίθετη προς το άρθρο 17 του Συντάγματος και ζήτησαν, ενόψει τούτου, να ανακληθεί η ως άνω 16436/31.3.1962 πράξη του Νομάρχη Αιτωλίας και Ακαρνανίας και να αρθεί ο χαρακτηρισμός του ακινήτου τους ως τμήματος της χερσαίας ζώνης του λιμένα Ναυπάκτου. Με το 321794/29.12.2017 έγγραφό της, η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου διαβίβασε στο Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Ναυπάκτου την 319121/20.12.2017 αίτηση των αιτουσών και ζήτησε από αυτό να αποστείλει τις απόψεις του και να την ενημερώσει αν υπάρχει τελεσίδικη απόφαση που να αναγνωρίζει κυριότητα τμήματος της χερσαίας ζώνης λιμένα Ναυπάκτου στις αιτούσες. Παράλληλα, με το 12/9.1.2018 έγγραφό του, το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Ναυπάκτου ενημέρωσε την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου ότι με την 144/28.12.2017 πράξη του αποφάσισε ομόφωνα να προχωρήσει τη νόμιμη διαδικασία απαλλοτρίωσης και να απευθυνθεί στις αρμόδιες υπηρεσίες, προκειμένου να ξεκινήσει η σχετική διαδικασία.

5. Επειδή, η υπό κρίση αίτηση ασκείται με έννομο συμφέρον από τις αιτούσες οι οποίες φέρονται ως συνιδιοκτήτριες του περιληφθέντος στη χερσαία ζώνη του Λιμένος Ναυπάκτου επίμαχου ακινήτου (βλ. αποφάσεις 55/1999 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Μεσολογγίου και 1210/2002 του Εφετείου Πατρών, καθώς και

4561/26.7.1976 και 14823/29.8.1988 δηλώσεις αποδοχής κληρονομίας του συμβολαιογράφου Ναυπάκτου Ν. Π.).

6. Επειδή, το άρθρο 45 παρ. 4 του π.δ. 18/1989 (Α΄ 8), ορίζει ότι: «Στις περιπτώσεις που ο νόμος επιβάλλει σε κάποια αρχή να ρυθμίσει συγκεκριμένη σχέση με την έκδοση εκτελεστής πράξης, η οποία υπάγεται στους όρους της παραγράφου 1, η αίτηση ακυρώσεως είναι δεκτή και κατά της παράλειψης της αρχής να προβεί σε οφειλόμενη νόμιμη ενέργεια. Η αρχή θεωρείται ότι αρνείται την ενέργεια αυτή όταν παρέλθει άπρακτη η ειδική προθεσμία που τυχόν τάσσει ο νόμος, διαφορετικά όταν παρέλθει τρίμηνο από την υποβολή της σχετικής αιτήσεως στη Διοίκηση, ... Αίτηση ακυρώσεως που ασκείται πριν παρέλθουν οι παραπάνω προθεσμίες είναι απαράδεκτη. Με την αίτηση ακυρώσεως που ασκείται παραδεκτώς κατά της ανωτέρω αρνήσεως λογίζεται ότι συμπροσβάλλεται και η τυχόν μεταγενέστερη ρητή αρνητική πράξη της Διοίκησης, η οποία μπορεί πάντως να προσβάλλεται και αυτοτελώς.». Κατά την έννοια των εν λόγω διατάξεων, εκτελεστή παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας της Διοίκησης προσβλητή με αίτηση ακυρώσεως συντελείται, εφόσον δεν ορίζεται άλλη ειδική προθεσμία από τον νόμο, με την πάροδο τριμήνου από την υποβολή της σχετικής αίτησης του ενδιαφερομένου. Η δε πάροδος του τριμήνου αποτελεί αναγκαία διαδικαστική προϋπόθεση για το παραδεκτό της αιτήσεως ακυρώσεως, εξ αυτού δε, παρέπεται ότι αίτηση ακυρώσεως κατά παραλείψεως απαραδέκτως ασκείται πριν από την πάροδο τριμήνου και είναι, κατ' αρχήν, απορριπτέα για τον λόγο αυτό, άνευ ετέρου, έστω δηλαδή και αν, κατά τον χρόνο της συζήτησης της υπόθεσης, έχει παρέλθει το τρίμηνο (βλ. και ΣτΕ 1325/2008 7μ., 2074/2008 7μ., 628/2017).

7. Επειδή, ο α.ν. 2344/1940 «Περί αιγιαλού και παραλίας» (Α΄ 154), ο οποίος καταργήθηκε με το άρθρο 34 παρ. 3 του ήδη ισχύοντος ν. 2971/2001 (Α΄ 285), ορίζει στο άρθρο 14 ότι «Εν εκάστω λιμένι καθορίζεται έκτασις ξηράς και θαλάσσης εν συνεχεία ή διακεκομμένη, εν η το οικείον Λιμενικόν Ταμείον εκτελεί ή προβλέπεται ότι συντόμως θα εκτελέση τ' αναγκαιούντα δια την εξυπηρέτησιν της εμπορικής, ναυτικής και επιβατικής κινήσεως του λιμένος έργα, υπό του Νόμου χαρακτηριζόμενα ως λιμενικά, ήτις έκτασις καλείται "Ζώνη του Λιμένος" και διακρίνεται εις χερσαίαν και θαλασσίαν». Στο άρθρο 15 παρ. 1 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι «Η χερσαία ζώνη αποτελείται από τον αιγιαλόν και τους παρ' αυτόν αναγκαιούντας, δια τα εν των προηγουμένω άρθρω έργα, παραλιακούς χώρους. Όπου υφίσταται σχέδιον ρυμοτομίας, η εσωτερική οριακή γραμμή της χερσαίας ζώνης, δεν δύναται να φθάση πέραν της εγγυτέρας οικοδομικής γραμμής», στο άρθρο 18 ορίζεται ότι «1. Οι χώροι και εν γένει τα κτήματα τα περιλαμβανόμενα εντός της ζώνης του λιμένος είναι της κατηγορίας των κοινοχρήστων Δημοσίων κτημάτων και ων η κυριότης ανήκει εις το Δημόσιον, η χρήσις όμως και η εκμετάλλευσις αυτών διά σκοπούς καθαρώς λιμενικούς ανήκει εις το Λιμενικόν Ταμείον. 2. Τα εν τη ζώνη του Λιμένος ιδιωτικά κτήματα απαλλοτριούνται αναγκαστικώς λόγω δημοσίας ανάγκης ...», στο δε άρθρο 21 παρ. 1 ορίζεται ότι «Το Λιμενικόν Ταμείον δικαιούται να προβαίνη εις προσωρινάς επ'

ανταλλάγματι παραχωρήσεις των χώρων της Ζώνης του Λιμένος, αλλά μόνον δι' έργα και εγκαταστάσεις εξυπηρετούσας αμέσως τας εμπορικές, ναυτικές ή επιβατικές ανάγκας του λιμένος ...». Εξάλλου, στο άρθρο 137 παρ. 1 του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου, που κυρώθηκε με το ν.δ. 187/1973 (Α' 261), ορίζονται τα εξής: «Ο λιμήν περιλαμβάνει: α) ... β) τμήμα εδάφους καλούμενον "χερσαία ζώνη λιμένος" όπερ διήκει καθ' όλον το μήκος του λιμένος και εξικνείται εις βάθος και έκτασιν περιλαμβάνουσιν τα λιμενικά τεχνικά έργα, τους χώρους και εγκαταστάσεις τας εξυπηρετούσας τας λειτουργικές ανάγκας τούτου (ως προβλήτας, αποβάθρας, παραλιακά πεζοδρόμια, ναυπηγεία, ιχθυόσκαλας, ναυταθλητικές εγκαταστάσεις, χώρους φορτοεκφορτωτικών εργασιών και εναποθέσεως φορτίων, διακινήσεως επιβατών) προς εξυπηρέτησιν των διά θαλάσσης συγκοινωνιών και μεταφορών από της ξηράς εις την θάλασσαν και αντιστρόφως». Περαιτέρω, στο άρθρο 18 του ν. 2971/2001 «Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις», ορίζονται τα εξής: «1. Σε κάθε παράκτια περιοχή, όπου κατά τις κείμενες διατάξεις συντρέχει λόγος δημιουργίας ή επέκτασης λιμένα, καθορίζεται έκταση ξηράς και θάλασσας, συνεχής ή διακεκομμένη, στην οποία ο αρμόδιος φορέας διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα μπορεί να εκτελέσει ... έργα που απαιτούνται για την εξυπηρέτηση της εμπορικής, επιβατικής, ναυτιλιακής, τουριστικής και αλιευτικής κίνησης και γενικότερα της εύρυθμης λειτουργίας του λιμένα. Η έκταση αυτή καλείται ζώνη λιμένα και διακρίνεται σε χερσαία και θαλάσσια. 2. Τα έργα της προηγούμενης παραγράφου εκτελούνται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας μετά από σύμφωνη γνώμη των Υπουργείων Εμπορικής Ναυτιλίας, Πολιτισμού και του ΓΕΝ ... 3. Για την έναρξη εκτέλεσης των έργων της παραγράφου 1 απαιτείται άδεια της αρμόδιας λιμενικής αρχής», σύμφωνα δε με την παρ. 1 του επόμενου άρθρου 19 «Η χερσαία ζώνη λιμένα αποτελείται από τον αιγιαλό και τους αναγκαιούντες συνεχόμενους παραλιακούς χώρους για την εκτέλεση των έργων που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο ...». Κατά το άρθρο 21 του ίδιου νόμου, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 33 του ν. 3153/2003 (Α' 153), «1. Με απόφαση του φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα, η οποία εκδίδεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη των Υπουργείων Εμπορικής Ναυτιλίας, Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Πολιτισμού, του Γ.Ε.Ν. και της Γενικής Διεύθυνσης Αλιείας του Υπουργείου Γεωργίας, καθορίζεται το όριο της χερσαίας και θαλάσσιας ζώνης λιμένα. Ο καθορισμός του ανωτέρου ορίου γίνεται με πράσινη γραμμή σε αντίγραφο του διαγράμματος καθορισμού του αιγιαλού ... 2. Η απόφαση του φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα εγκρίνεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μαζί με το διάγραμμα». Κατά την παρ. 1 του άρθρου 22 του αυτού νόμου (ν. 2971/2001), «Οι χώροι και όλα εν γένει τα κτήματα που περιλαμβάνονται στη ζώνη λιμένα είναι κοινόχρηστα δημόσια κτήματα και ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα, η χρήση όμως και η εκμετάλλευσή τους ανήκει στον οικείο φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα. Αν στη ζώνη λιμένα περιλαμβάνονται ιδιωτικά κτήματα, απαλλοτριώνονται αναγκαστικά για λόγους δημόσιας ωφέλειας υπέρ του Δημοσίου με δαπάνες του αρμοδίου φορέα διοίκησης και

εκμετάλλευσης λιμένα και σε περίπτωση αδυναμίας του με δαπάνες του Δημοσίου σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις». Τέλος, όσον αφορά το φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης του επίμαχου λιμένα, με το π.δ. 317/2003 (Α΄ 27), οι αρμοδιότητες του Λιμενικού Ταμείου Αιτωλοακαρνανίας, καθ' ο μέρος αφορούσαν τον λιμένα Ναυπάκτου, μεταφέρθηκαν στον Δήμο Ναυπάκτου και για την άσκησή τους συνεστήθη νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Ναυπάκτου». Με την 22416/2855/4.3.2013 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου διαπιστώθηκε η έναρξη λειτουργίας του ως άνω Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου, το οποίο, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 46 του ν. 4071/2012 (Α΄ 85) υπεισήλθε «αυτοδικαίως, στην κινητή και ακίνητη περιουσία, καθώς και σε πόρους, δικαιώματα και υποχρεώσεις εν γένει» του Λιμενικού Ταμείου Αιτωλοακαρνανίας.

8. Επειδή, από τις παρατεθείσες στην προηγούμενη σκέψη διατάξεις συνάγεται, ότι οι περιλαμβανόμενοι στη χερσαία ζώνη λιμένος χώροι (αιγιαλός και συνεχόμενοι παραλιακοί) αποτελούν κοινόχρηστους χώρους, προοριζόμενους μόνο για έργα και εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν την εμπορική, επιβατική, ναυτιλιακή, τουριστική και αλιευτική κίνηση και γενικότερα τις λειτουργικές ανάγκες του λιμένος (βλ. ΣτΕ 1907, 1908/2017, 1949/2014, 2500/2009, 3397/2001, 1358/2001). Περαιτέρω, με την πράξη καθορισμού χερσαίας ζώνης λιμένος δεν κηρύσσεται εν ταυτώ αναγκαστική απαλλοτρίωση των τυχόν ευρισκόμενων εντός αυτής ιδιωτικών ακινήτων αλλά απαιτείται η έκδοση αυτοτελούς διοικητικής πράξεως περί κηρύξεως αυτής (βλ. ΣτΕ 1907, 1908/2017, 1949/2014, πρβλ. ΣτΕ 1063/1985, 1242/1974 Ολ., 3196/1973, 1123/1967 και ΑΠ 1677/2005). Ο καθορισμός, όμως, χερσαίας ζώνης λιμένος, καθ' ο μέρος περιλαμβάνει ακίνητα ιδιωτών, επιφέρει ουσιώδη περιορισμό των δικαιωμάτων των ιδιοκτητών, αφού συνεπάγεται απαγόρευση διαθέσεως των εν λόγω ακινήτων για άλλο σκοπό. Και ναι μεν αποτελεί επιτρεπτή κατά το Σύνταγμα (άρθρο 17) δέσμευση της ιδιοκτησίας, εφόσον δεν υπερβαίνει τα εύλογα, για κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, χρονικά όρια, ωστόσο αν η ανωτέρω δέσμευση διατηρηθεί πέραν των ορίων αυτών, χωρίς να προωθείται η διαδικασία της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως, τότε ο εν λόγω καθορισμός καθίσταται πλέον οικονομικό και νομικό βάρος της ιδιοκτησίας, που έρχεται σε αντίθεση προς τη συνταγματική της προστασία, ανακλύπει δε εκ του λόγου τούτου υποχρέωση της Διοικήσεως να άρει, κατόπιν αιτήσεως του ιδιοκτήτη, τη δέσμευση αυτήν, με τον αποχαρακτηρισμό του ακινήτου ως χώρου περιλαμβανόμενου στη χερσαία ζώνη λιμένος (πρβλ. ΣτΕ 1150/2014, 2689/2004, 2898/2002 κ.ά.). Αρμόδιος δε να κρίνει και να προωθήσει, αν συντρέχει νόμιμη περίπτωση, αίτημα αποχαρακτηρισμού ακινήτου ως χώρου περιλαμβανόμενου στη χερσαία ζώνη λιμένος είναι, κατά την έννοια των άρθρων 21 και 22 του ν. 2971/2001, όπως ισχύουν, ο οικείος φορέας διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα, στον οποίο ανήκει α) κατ' αρχήν, η αρμοδιότητα καθορισμού του ορίου της χερσαίας και θαλάσσιας ζώνης λιμένα, β) η χρήση και η εκμετάλλευση των χώρων και όλων εν γένει των κτημάτων που περιλαμβάνονται στη ζώνη λιμένα και γ) η αρμοδιότητα

κίνησης της διαδικασίας αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, για λόγους δημόσιας ωφέλειας, των κτημάτων ιδιωτών που περιλαμβάνονται στη ζώνη λιμένα.

9. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, οι αιτούσες υπέβαλαν στις 20.12.2017 τις υπ' αριθ. πρωτ. 319121/20.12.2017 και 1167/20.12.2017 αιτήσεις τους στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου και στο Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Ναυπάκτου αντιστοίχως, με αίτημα να ανακληθεί η 16436/31.3.1962 πράξη του Νομάρχη Αιτωλίας και Ακαρνανίας και να αρθεί ο χαρακτηρισμός του ακινήτου τους ως τμήματος χερσαίας ζώνης λιμένα, εφόσον η δέσμευση του ακινήτου τους που προέκυπε από την πράξη αυτή διετηρείτο επί 55 έτη χωρίς να έχει κινηθεί η διαδικασία αναγκαστικής απαλλοτριώσεώς του· στη συνέχεια, στις 8.3.2018, πριν παρέλθει το αναγκαίο τρίμηνο για τη συντέλεση της παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας, άσκησαν την υπό κρίση αίτηση κατά της παράλειψης της Διοίκησης να προβεί στις ως άνω ενέργειες. Υπό τα δεδομένα, συνεπώς, αυτά, εφόσον συντρέχει, όπως έχει εκτεθεί στην προηγούμενη σκέψη, υποχρέωση της Διοίκησης να προβεί στη ζητηθείσα ενέργεια (να άρει δηλαδή την ανωτέρω δέσμευση του ακινήτου των αιτουσών), η αίτηση ακυρώσεως ασκείται, κατά τα εκτεθέντα στην έκτη σκέψη, απαραδέκτως κατά της ως άνω σιωπηρής αρνήσεως-παραλείψεως της Διοίκησης (τόσο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης όσο και του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου), διότι, κατά τον χρόνο άσκησης της αιτήσεως ακυρώσεως (8.3.2018), δεν είχε συντελεσθεί παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας (ΣτΕ 2074/2008 7μ., κ.ά.). Εξάλλου, απαραδέκτως προσβάλλεται, ως στερούμενο εκτελεστού χαρακτήρα, το 321794/29.12.2017 έγγραφο, με το οποίο η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου διαβίβασε στο Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Ναυπάκτου την 319121/20.12.2017 αίτηση που είχαν υποβάλει οι αιτούσες και ζήτησε από αυτό να αποστείλει τις απόψεις του και να την ενημερώσει αν υπάρχει τελεσίδικη απόφαση που να αναγνωρίζει κυριότητα τμήματος της χερσαίας ζώνης λιμένα Ναυπάκτου στις αιτούσες. Μόνη δε παραδεκτώς προσβαλλόμενη πράξη συνιστά, καθ' ερμηνεία του δικογράφου, η κοινοποιηθείσα στις αιτούσες, με το ως άνω 12/9.1.2018 έγγραφο, 144/28.12.2017 πράξη του Διοικητικού Συμβουλίου του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου Ναυπάκτου με την οποία το όργανο αυτό, αποφασίζοντας ομόφωνα να προχωρήσει τη νόμιμη διαδικασία απαλλοτρίωσης και να απευθυνθεί στις αρμόδιες υπηρεσίες, προκειμένου να ξεκινήσει η σχετική διαδικασία, εκδήλωσε την άρνησή του να ικανοποιήσει το αίτημα, που υπέβαλαν οι αιτούσες με την ως άνω 1167/20.12.2017 αίτησή τους.

10. Επειδή, εν προκειμένω, με την 16436/31.3.1962 πράξη του Νομάρχη Αιτωλίας και Ακαρνανίας καθορίστηκε η χερσαία ζώνη του Λιμένος Ναυπάκτου, στην οποία περιλαμβάνεται το επίμαχο ακίνητο. Σε ολόκληρο όμως το χρονικό διάστημα από της αρχικής επιβολής της ως άνω δεσμεύσεως μέχρι της εκδηλώσεως της προσβαλλομένης αρνήσεως (55 και πλέον έτη) η Διοίκηση δεν προέβη σε κάποια

ενέργεια για την απαλλοτρίωση του επίδικου ακινήτου. Με τα δεδομένα αυτά, η επίμαχη δέσμευση διατηρήθηκε σε ισχύ για χρονικό διάστημα, που υπερβαίνει τα εύλογα, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, όρια μέχρι των οποίων είναι ανεκτή, κατά το Σύνταγμα, η περαιτέρω δε διατήρησή της αντιστρατεύεται τις προστατευτικές της ιδιοκτησίας συνταγματικές διατάξεις (άρθρο 17 Σ.). Για τον λόγο αυτό, ο οποίος προβάλλεται βασίμως από τις αιτούσες, πρέπει να ακυρωθεί η, καθ' ερμηνεία του δικογράφου, προσβαλλόμενη 144/28.12.2017 πράξη του Διοικητικού Συμβουλίου του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου Ναυπάκτου με την οποία εκδηλώθηκε η άρνησή του να άρει τη δέσμευση του επίμαχου ακινήτου, ήτοι τον χαρακτηρισμό του ως χώρου ανήκοντος στη χερσαία ζώνη λιμένος Ναυπάκτου. Η δε υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί στη Διοίκηση για να προβεί στην οφειλομένη, κατά τ' ανωτέρω, νόμιμη ενέργεια, στην άρση δηλαδή της εν λόγω δέσμευσης. Οίκοθεν νοείται ότι η άρση της δέσμευσης αυτής δεν αποκλείει τη δυνατότητα της Διοίκησης να επιβάλει νέα δέσμευση του επίμαχου ακινήτου, με τον εκ νέου χαρακτηρισμό του επίμαχου ακινήτου ως περιλαμβανόμενου στη χερσαία ζώνη του λιμένα Ναυπάκτου, τηρώντας την εκ του νόμου προβλεπόμενη διαδικασία και υπό την προϋπόθεση α) ότι η έκταση αυτή είναι πράγματι αναγκαία για την εξυπηρέτηση της εμπορικής, επιβατικής, ναυτιλιακής, τουριστικής και αλιευτικής κίνησης και γενικότερα της εύρυθμης λειτουργίας του λιμένα, καθώς και β) ότι υπάρχει σοβαρή πρόθεση και δυνατότητα της Διοίκησης για άμεση κήρυξη και συντέλεση της απαλλοτρίωσης.

11. Επειδή, κατόπιν των εκτεθέντων στις δύο προηγούμενες σκέψεις, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να γίνει δεκτή καθ' ο μέρος στρέφεται κατά του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου Ναυπάκτου, να απορριφθεί δε καθ' ο μέρος στρέφεται κατά του Δημοσίου, από τη δικαστική δαπάνη του οποίου, το Δικαστήριο, εκτιμώντας τις περιστάσεις (κατά το άρθρο 39 παρ. 1 εδ. β' του π.δ. 18/1989), απαλλάσσει τις αιτούσες.